

B: Daniel Leskovic

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti
daniel.leskovic@jskd.si

Ohranjajmo glasbeno poučevanje močno

Si danes lahko predstavljate, kako je bilo pred stotimi leti igrati v društvenih instrumentalnih skupinah, ko ni bilo organiziranega izobraževanja in so morali vodje sami poskrbeti, da so iz posameznega prebivalca, ki se je želel pridružiti društvu, narediti pravega glasbenika, veččega inštrumenta in muziciranja? Takrat in tudi danes so med takimi društvenimi skupinami prednjačile godbe. Vsi, ki so želeli postati godbeniki, so se v tistem času počutili »poklicane« za vršitev kulturnega poslanstva. Ker je bilo med godbeniki veliko takih, ki so bili zelo zagreti in so se učili igranja inštrumenta iz vaje v vajo, je

verjetno nastalo veliko podobnih anekdot, kakor je tale: *Med odmorom na vaji pristopi do dirigenta godbenik in prav potihlo vpraša: »A slišiš trobentača za mano, ki ves čas igra samo eno noto, vedno isto? Mi menjavamo akorde, on pa vedno tolče po isti noti!« »Seveda ga slišim! A poslušaj ga, s kakšno vnemo in navdušenjem piha v svoj inštrument. Pustimo ga v svojem veselju.«* (avtor: Adi Danev). Repertoar in igranje takratne godbe se z današnjim umetniškim (po)ustvarjanjem ne more primerjati, saj so se prek godbenega izobraževanja razvile današnje glasbene šole, ki so prevzele pedagoški del izobraževanja glasbenikov. Tisti umetniški del pa je v določenem deležu ostal še naprej dirigentu godbe.

Za mnoge je danes godba na pihala (pihalni orkester) še vedno sinonim za irharce in pivski šotor, vendar lahko godba ponudi veliko več, kot lahko domnevamo iz tega starega predsodka. Godbe so zaradi svoje vsesplošnosti usmerjene v glasbo, kjer igrajo tradicionalne marše, koračnice ter tudi moderne skladbe in priredbe filmske glasbe. Poleg tega obstajajo tudi simfonična dela, ki so ali prirejena ali pa napisana izrecno za pihalni orkester. Vse to je možno zaradi posebnega zvočnega učinka godb, saj pihala in trobila ustvarjajo bleščeč zvok in so zmožna prilagajanja vsem slogom in koncertnim prostorom. Zato ni

čudno, da v zadnjem času dobivajo koncerti godb vedno več občinstva. Glasbena zgodovina bo čez 100 let zapisala posebno mesto godbeništvu, saj v zadnjih letih skladatelji po celem svetu napišejo veliko več skladb, ki so namenjene godbam (v primerjavi s simfoničnimi orkestri). Razlog pa je večje število izvedb. Še posebno je velika produkcija v Združenih državah Amerike, kjer je godbeništvu prisotno v šolskem sistemu in vse te godbe vsako leto naročajo nove in nove skladbe, v katerih avtorji iščejo zvočne in pedagoške pristope pri glasbenem izobraževanju mladih. Ameriški sistem šolanja omogoča mladim, da začnejo spoznavati glasbeno izobraževanje na drugačen način – prek skupne igre. Zavedajo se, da je orkester najvišja stopnja socializacije, saj vsi njegovi člani kljub različnim zmožnostim, predznanju (v večini primerov nimajo predznanja) in načinu življenja stremijo k istemu cilju in se dejansko podreajo njegovemu doseganju. Ameriški sistem, kot kažejo številne raziskave omogoča, da se mladi prek orkestrske igre glasbeno vesplošno in kakovostno izobražujejo že v šolah. V slovenskem šolskem sistemu nam predmetnik tudi omogoča podobno (učiti glasbo na celovitejši način že v šoli), saj znotraj izbirnih predmetov ponuja tudi možnost za predmet ansambelska igra, vendar je ta predmet veliko premalo izkoriščen. Zakaj se učiti glasbo že v šoli? Ker glasba:

- razvija spretnosti, ki jih človeštvo potrebuje za opravljanje poklicev 21. stoletja: kritično razmišljanje, kreativno reševanje problemov, učinkovita komunikacija, timsko delo in še več,
- ohranja v mladih željo po obiskovanju šole, zato je manj verjetnosti, da šolanje prekinejo,
- izboljša vzdušje in koncentracijo za učenje,
- pomaga mladim pri učenju drugih predmetov, kot so matematika, znanost in branje,
- pomaga družbenim skupnostim pri izmenjavi idej in vrednot med kulturami in generacijami.

Kdaj pa naj pravzaprav mladi začnejo z učenjem glasbe? Seveda je to odvisno od zrelosti vsakega posameznika, vendar je vsekakor priporočljivo, da začnejo med 3. in 8. letom starosti (Schalug, Jancke, Huang, Staiger, Steinmetz, 1995). Raziskava, ki sta jo opravila Rauscher in Zupan leta 1999, je pokazala, da otroci v vrtcu, ki dobivajo glasbene inštrukcije, dosegajo 48 % boljše rezultate na testih. Raziskave so pokazale tudi, da otroci, ki se glasbeno izobražujejo, zvišujejo svoj IQ (Irvine, 1994; Rauscher, Shaw, Levine, Wright, Dennis in Newcomb, 1997). Številne raziskave, opravljene v ZDA in Nemčiji, so pokazale močne korelacije med kakovostjo glasbenega izobraževanja in šolskim uspehom, zdravim socialnim razvojem, nižjo stopnjo vseživljenjskega uživanja alkohola in nedovoljenih drog znotraj družbe, lažjo pripravo na zaposlitev na delovnih mestih 21. stoletja ter predvsem kakovost vsakodnevnega življenja mladih in tudi starejših. Glasbeniki vseskozi prilagajajo odločitve med

tempom, tonom, slogom, ritmom, fraziranjem in občutji ter s tem trenirajo svoje možgane, ki postajajo bolj organizirani in zmožni izvajanja večjega števila operacij sočasno. Dolgotrajno in pravočasno vzgojno delo tako ustvarja odlične pogoje za življenjsko pomembna znanja, intelgenco ter samopoznavanja in zmožnosti izražanja občutenj. Zato program izobraževanj in prireditev *Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti* temelji na osnovi poučevalnih metod, ki uporabljajo glasbo kot vzgojni moment. Osnova znotraj prireditev je tako tematsko izbran in

Foto: Matej Maček

zaokrožen program (tudi napisan s strani slovenskih skladateljev posebej za posamezne prireditve), ki ga izvajalci morajo izvesti in ki skrbi, da se tako nastopajoči kot poslušalci spoznavajo in »učijo« s posameznimi glasbenimi značilnostmi. Pri izobraževanjih pa želimo predvsem udeležencem prikazati možnosti za vzgojo (tako mladine kot odraslih), ki temelji na glasbenih vrednotah in celostenem, ne zgolj glasbenem izobraževanju. Vsi projekti od izobraževanj prek srečanj do tekmovanj bodo nato vzgojni moment poskušali prek programskih vrednot tudi nadgraditi. Omenjena zasnova je plod ugotovitev, da za doseganje boljših ciljev med mladimi in starejšimi pri nadaljnjem delu vse inštitucije ne smejo imeti zgolj povezovalne vloge, temveč morajo pri delovanju v okolju in med osebami poudariti predvsem vzgojno vlogo. Pomembno je tudi dejstvo, da tako glasbeno ustvarjanje v društvih ne pomeni le skupnega muziciranja, temveč tudi skupno preživljanje prostega časa in družabnost, ki združuje več generacij. V godbi sodelujejo glasbeniki, ki so aktivni že več kot 30 let skupaj z mladino. V povprečju je 55 % članov v godbah mlajših od 25 let.

Glasba odpira vrata, ki mladim pomagajo pri prehodu iz šole v svet okoli njih, v svet dela, kulture, intelektualnih aktivnosti in človeških vplivov ter součinkovanj. Zato izkoristite ta dar glasbe in umetnosti, ki sta v življenju otroka neprecenljiva. Naj nam Glasba tudi v prihodnje pokaže, da lahko iz sebe vedno naredimo nekaj več.